

Рецензия

За кандидатурата на ас. д-р Борислав Бориславов Цеков,

За конкурса за „доцент“, обявен от Югозападния университет „Неофит Рилски“, Благоевград в ДВ, бр. 57/04.07.2023 г. по професионално направление 3.6 Право (Конституционно право)

От проф. д.н. Владимир Стефанов Чуков, преподавател в РУ „Ангел Кънчев“

Със заповед на Ректора на Югозападния университет „Неофит Рилски“ № 1320 от 30.08.2023 г., на основание чл. 4 и чл. 25 от ЗРАСРБ, чл. 57, ал. 1 и ал. 2 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, както и в съответствие с чл. 83, ал. 3 от Вътрешните правила за развитие на академичния състав на Югозападния университет "Неофит Рилски" съм определен за член на научно жури по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.6 Право „Неофит Рилски“, Благоевград в ДВ, бр. 57/04.07.2023 г. Единственият кандидат е ас. д-р Борислав Цеков. На първото заседание на журито съм избран за рецензент.

Биографични данни и лични впечатления

Д-р Борислав Цеков е роден на 19.01.1972 г. През 1994 г. става магистър по право от СУ „Св. Климент Охридски“. Има впечатляваща научна, професионална и експертна биография. Специализира конституционно право, политически науки, предизборни кампании, права на човека, европейско право, антикорупционни практики в САЩ, Белгия, Япония и Португалия. Неговата експертиза и вече натрупан професионален и академичен опит /УНСС, ЮЗУ, БАН и Висше училище по мениджмънт/ го правят търсен специалист по проблемите на конституционното право в редица авторитетни български държавни институции – Народно събрание, Омбудсман на Република България, Президент на Републиката и други. Впечатляващ е списъкът от конституционни дела, по който д-р Цеков е търсен от Конституционния съд за становище. Същото може да се каже и за участието му в различни научни национални и международни проекти.

Високо оценявам неговата гражданска и обществена дейност отново свързана с експертизата му в областта на конституционното право. Доказателство е създаденият от него и негови съмишленици граждански Институт за модерна политика – генератор на множество полезни за държавата ни идеи и инициативи. Освен това намирам за изключително полезно неговото авторство и законодателна инициатива, която стана основа на приетия през 2002 г. и действащ и до този момент Закон за вероизповеданията. Неговата ерудиция проличава и в стотиците медийни изяви в електронните и печатни медии, отстояващи ярки проевропейски позиции. Владеенето и ползването на чужди езици /английски и руски/ е чудесна предпоставка за сериозна научна кариера. Познавам д-р Цеков от повече от 20 години. Личните ми впечатления от моите професионални и чисто човешки контакти с него са отлични. Умее да работи в екип, има организационни способности и е изключително кооперативен. Тези качества са изключително необходими за бъдещата преподавателска работа.

Наукометрични показатели

Хабилитационен труд

Научноизследователското творчество на д-р Цеков е впечатляващо. Във всеки конкурс за доцент водещ аргумент е хабилитационния труд. Депозиранията от колегата монография е “Държава и религия: конституционни модели” (2023 г). В качеството ми на рецензент за отпечатването ѝ от издателството на ЮЗУ «Неофит Рилски» имах време да се запозная по-задълбочено с нея. Категорично мога да заявя, че изборът на тази тема далеч надхвърля обикновен принос за доцентски конкурс. Д-р Цеков за пръв път в българската научна литература хибридизира два научни дяла, които до този момент нито един учен у нас не е правил. Става въпрос за конституционно право и сравнително религиознание. Взаимовръзката или по-скоро влиянието на религията върху отделните конституционни модели, оттам и върху политическите системи и режими рядко попада в обектива на световната наука. В този се състои и евристичният поглед на автора.

Авторът е създал стройна структура и методологическа рамка, в които умело се придържа към конституционноправния обект на изследването. В същото време го поставя в по-широкия контекст на систематизирани и анализирани от него научни концепции, които третират разглежданата проблематика в сферата на философията, социологията и политическите науки и търси тяхното конституционноправно измерение.

Изключителната актуалност на релацията държава-религия в съвременния свят е вън от всякакво съмнение. Наблюдаваните процеси на глобализация, миграция, религиозно възраждане, възникване на все нови и нови религиозни течения, променя религиозната география на Европа и като

цяло на съвременния свят. Това е съпроводено със сериозни напрежения и конфликтност както във вътрешен, така и в международен план. Тези процеси налагат цялостно осмисляне на конституционните и политически реалности. От тази гледна точка монографията е написана с мащаб и свидетелства за ерудицията и задълбочените познания автора по разглежданите проблеми. Използван е точен юридически език, който обаче е разгърнат по разбираем и увлекателен начин, което прави трудът достъпен не само за специализираната аудитория, но и за по-широк кръг читатели.

В структурно отношение монографията се състои от увод, три глави, заключение и библиография с общ обем 226 страници. Към тях е прибавено приложение в обем от 54 страници, в което в справочен порядък са представени подбрани и преведени от автора извадки от конституционни текстове на държавите-членки на ООН и на 50-те щата на САЩ, които съдържат т.нар. *invocatio Dei*, т.е. позоваване на божественото начало. В това приложение са включени и текстове, които се отнасят до конституционния статус на световни религии като християнство, ислям, будизъм.

Първата глава е озаглавена “Развитие на отношенията държава-религия” и в нея е анализирано конституционноправното значение на религията, направен е обобщен преглед на историческото развитие и траекториите, по които се установяват отношенията на световните религии с държавата - християнство, ислям, юдаизъм, хиндуизъм и будизъм. Приносен характер има разглеждането на тази материя през призмата на концепцията за мултилинеарната социална еволюция, която дава подходяща интерпретативна рамка за разнообразието на конституционните модели държава-религия и изводите, които авторът прави на тази основа. Авторът с основание отделя най-голямо внимание на развитието на отношенията държава-религия през епохата на средновековния и модерния конституционализъм в Европа и Америка, като представя основни исторически процеси, събития и възгледи от този период, които определят съдържанието на държавно-църковния модус и на двата основни европейски модела за епохата: цезаропапизъм и папоцезаризъм. Представени са и възгледите по темата на класически автори от областта на конституционното право като Роберт фон Мол, Леон Дюги, Карл Шмит, Чичерин и др. Оригинален е авторският подход да бъде поставена трансформацията на средновековния обществен и конституционен ред и прехода към модерния свят в контекста на тезата на Карл Шмит за трансформацията на *res publica Christiana* в *ius Publicum Europeana*. Въпросната аналитична рамка има своето значение не само за конституционното право, но и за политическите науки и за международното право. Определено има приносен характер и компаративният анализ, който авторът прави на различните социално-политически условия и на ролята на религията в двете революции –

Американската и Френската, което води до формиране на два различни конституционни модела на отношения дихотомията държава-религия – американският неутрализъм и френският лаицизъм.

Втората глава от монографията е озаглавена “Съвременни конституционни модели”. В нея авторът анализира основните научни възгледи за модернизацията и секуларизацията през призмата на конституционното право. По оригинален начин развитието на разнообразни конституционни модели в съвременния свят е поставено в рамката на интересни и актуални тези и концепции, които авторът подкрепя и допълнително аргументира от конституционноправна гледна точка. Такива са например тезите и концепциите за прехода от модерно към постмодерно общество, свързан с разпада на метанаратива за взаимна обусловеност на модернизацията и секуларизацията, предложена от френския философ Франсоа Лиотар, концепцията за “множествени модерности”, разработена от изтъкнатият израелски учен Шмуел Айзенщад, тезата за постсекуларното общество на Юрген Хабермас, за “деприватизацията” на религията на Хосе Казанова и редица др. Достойнство на монографията, което представлява и важен научен принос е, че тези идеи не са представени само като наратив, а са анализирани и приложени като цялостна аналитична рамка, в която авторът обосновава своя оригинална типология на съвременните конституционни модели на отношенията държава-религия. Според него в днешно време има три макро-модела: секуларен, теократичен и атеистичен. В моята монография «Външна политика и идеи» аз също откривам три модела на взаимовръзка между религия и външна политика-обект на регулация в основния закон. По същество парадигмите са същите, но аз като автор просто им придавам друго наименование, а именно «радикално-теократичен», «традиционно-секуларен» и «манкирац». Голямото достойнство в изследването на д-р Цеков е, че на тази база той създава и производни микро-модела, а именно: а) държавно-конфесионален, б) позитивно-секуларен, в) неутрално-секуларен, г) негативно-секуларен и д) дуалистичен. По тяхното съдържание е логично да може да се поспори. Това обаче е смела авторова хипотеза, която сама по себе си представлява моделиране на релацията религия-конституционна форма. При теократичния и атеистичния макро-модела в монографията са открити умерени и стриктни форми. На тази основа е направен сравнителноконституционен преглед и анализ на широк кръг държави, като авторът ги класифицира спрямо предложената от него типология на конституционните модели.

В третата глава от хабилитационния труд (монография) са разгледани важни конституционноправни аспекти на отношенията държава-религия в България, които имат както научен, така и научно-приложен характер.

Формулирани са интересни изследователски проблеми и е дадена убедителна авторска аргументация по тях – става дума за класифицирането на българския конституционен модел в рамките на предложения от автора позитивно-секуларен модел и за съдържанието на българската конституционна идентичност. Направен е критичен анализ на ключови моменти в съдебната и административна практика и на практиката на Съда в Страсбург по проблемите на вероизповеданията у нас, дадени са препоръки към държавната политика спрямо религиите, включително в контекста на европейското членство на България.

Втората книга «Конституционният институт на извънредното положение» (2022 г), представена в списъка на публикациите е издадена на базата на успешно защитената дисертация и също представлява интерес. Сякаш тя доказва стабилната теоретична основа, върху която е стъпил конституционалистът Борислав Цеков, загатвайки за разширяването на тематичните хоризонти на своя изследователски поглед.

Студии и статии

Д-р Борислав Цеков е представил две групи публикации, които попадат в тази категория. Първата е тази на статиите, които са отпечатани в списания с научно рецензиране и са представени за целите на настоящия конкурс – три научни статии от 2017 и 2022 г. Става въпрос за «Съвременни конституционни модели на държавно-църковните отношения» (в сп. “Съвременно право“, 4/2017), която е своеобразна прелюдия към написването на хабилитационния труд. За «Епизоди от конституционната история на САЩ» (в сп. *Studia Iuris*, 2/2017), в която има особено приноси анализи на генезиса на добре функциониращия американски държавен механизъм като един от формираните се модели на световната демокрация /като контрапункт на европейската континентална такава, имайки предвид френския модел/. Третата статия, представена за конкурса „За фундаментите на българския конституционен модел“ (в сп. *Studia Iuris*, 2/2022) аргументира наред с класическите принципи на Конституцията и три основни фундамента на българския конституционен ред, които авторът определя като национален, геополитически и равновесно-гаранционен. Несъмнено текстовете подсказват емпирична задълбоченост, творческа иновативност и прогностичен инстинкт, характерен и едновременно задължителен за всеки учен в областта на обществените науки.

Втората е група е на публикациите, които не са представят за целите на конкурса. В същото време техния списък /цели 53 заглавия/ е достатъчно дълъг и в никакъв случай не бива да бъде игнориран. Паралелно с това не може да не отбележим и стотиците статии по актуални конституционни,

законодателни и общественно-политически теми, публикувани от д-р Цеков във водещи български ежедневници.

Цитирания

Колегата Борислав Цеков отговаря на изискванията на нормативната уредба и НАЦИД за заемане на академичната длъжност доцент. Има и достатъчен брой цитирания на негови научни публикации в монографии и колективни томове с научно рецензиране и в списания, които също имат научно рецензиране. Прави впечатление, че кандидатът за доцент далеч надхвърля изискуемите 330 точки според националните и по допълнителните изисквания на ЮЗУ за заемане на академичната длъжност „доцент“ и за вписване като такъв в НАЦИД. По различните критерии той събира общо 515 точки.

Научни приноси

В представената от кандидата справка са посочени 20 научни приноса, които аз категорично приемам. Без да има нужда да ги повтарям, бих желал да систематизирам най-съществените, които по имплицитен начин, вече бяха отбелязани.

1. Създава се нов оригинален научен дял от мултидисциплинарно естество, а именно - сравнително-конституционно религиознание. По този начин той излиза извън рамката на традиционното и познато в България конституционно право. Само по себе си това е достатъчен принос за присъждането на желаната академична длъжност „доцент“.

2. Прави се оригинална авторова класификация на релацията религия-конституционни форми. Така заложеното от него моделиране като методологически подход съдържа иманентния прогностичен ингредиент, специфичен за всяка една научна евристика.

3. Създава се сравнителноправна рамка на релацията на различни религии с държавата. Става въпрос за християнство, ислям, юдаизъм, индуизъм и будизъм.

4. Направен е изключително задълбочен анализ на конституционализма в Европа по време на Средновековието от гледна точка на дихотомията държава-религия. В тази светлина е щрихована бинарна конституционноправна матрица на формираните на европейския континент в различен културен и социално-политически контекст с две рамификации, а именно цезаропапизъм и папоцезаризъм.

5. Направен е добре аргументиран анализ на конституционния модел на Р България през призмата на релацията държава-религия. Д-р Цеков мотивирано отстоява тезата, че той трябва да бъде съотнесен към позитивно-секуларната парадигма. В това отношение той се базира върху действащия от 2002 г. до този момент Закон за вероизповеданията. Посредством още по-убедителни детайли д-р Цеков отстоява тезата, че тази конституционна идентичност на Р България се дължи на изповядването на традиционното източноправославие, светския характер на властта и на активното взаимодействие между държавата и различните вероизповедания, на които е дадена пълна свобода.

Критични бележки и препоръки

Д-р Борислав Цеков се намира в разцвета на своите творчески сили. На него му предстои дълъг научноизследователски път. Депозираниите за конкурса материали доказват, че той е овладял много задълбочено теоретичния генезис на конституционното право. Бих препоръчал на д-р Борислав Цеков да задълбочи своите знания в неюридическите научни дялове, които имат отношение към хибридната материя, превърнала се в основен обект на неговите изследвания. Става въпрос за философията, сравнителното религиознание, богословието и политическите науки. В тази връзка, в рамките на собствените ми научни пристрастия, бих се радвал, ако в бъдещите научни планове на д-р Цеков присъства изследване, отнасящо се до средновековния и съвременния ислямски конституционализъм. Идеята е да се разчупи иманентната еврохристиянска парадигма на оценката на бинаома държава-религия, имайки предвид разсъжденията на сунитите Моше бен Маймунид, ал Газали, Ибн Халдун, ал Фараби, Ибн Маджа, Ибн Рушд и др. или шиитите Ахмед ал Нараки, Али ал Караки, ал Мокадас ал Ардабили, аятолах Мохамед ал Буруджурди, в това число и аятолах Рюхолах Хомейни и др., създатели на безпрецедентната конституционноправни матрица *уляят ал факих*, попечителството на юриста-богослов, функционираща и до ден днешен в Ислямска република Иран.

Бих препоръчал на д-р Цеков да продължи, а и да засили своите публикации на английски език, който той чудесно владее. Материалите, които той публикува ще имат още по-голям отзвук и оценка, когато те станат достояние на една по-широка специализирана международна читателска аудитория. Това има и чисто прагматични последствия. По този начин изследователят ще увеличи цитиранията, които ще му трябват, за да покрие изискванията за бъдещ професорски конкурс.

Заклучение

На базата на всичко казано дотук, отчитайки безспорните документално доказани научни достижения, натрупаните изследователски умения, професионалната експертиза, използваните иновативни методологически подходи, интелектуалния потенциал и езиковите познания на кандидата, както и обстоятелството, че той отговаря на националните и допълнителните изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“, бих желал да препоръчам на колегите от научното жури **единодушно да подкрепим присъждането на академичната длъжност „доцент“ на ас. д-р Борислав Бориславов Цеков по професионално направление 3.6 Право (Конституционно право) по конкурса, обявен от Югозападния университет „Неофит Рилски“.**

проф. д.н. Владимир Чуков

Review

For the candidacy of Dr. Borislav Borislavov Tsekov,

In the competition for "Associate Professor", announced by the Southwest University "Neofit Rilski", Blagoevgrad in the State Gazette, no. 57/04.07.2023, professional field 3.6 Law (Constitutional law)

By Prof., Doctor of Science Vladimir Stefanov Chukov, university teacher at Ruse University "Angel Kanchev"

By Order of the Rector of the Southwest University "Neofit Rilski" No. 1320 of 30.08.2023, on the basis of Art. 4 and Art. 25 of ZRASRB, art. 57, para. 1 and para. 2 of the Regulations for the implementation of the RSARB, as well as in accordance with Art. 83, para. 3 of the Internal Rules for the Development of the Academic Staff of the Southwestern University "Neofit Rilski", I have been designated as a member of the scientific jury in a competition for the academic position "Associate Professor" in professional field 3.6 Law (Constitutional Law). The competition was announced by the Southwest University "Neofit Rilski", Blagoevgrad in State Gazette, no. 57/04.07.2023. The only candidate is Assistant Doctor Borislav Tsekov. At the first meeting of the jury, I was chosen as a reviewer.

Applicant's biographical data and my personal impressions of him

Dr. Borislav Tsekov was born on 19.01.1972. In 1994, he received a Master of Law degree from the University of Sofia „St. Kliment Ohridski”. He has an impressive scientific, professional and expert biography. He specializes in constitutional law, political science, election campaigns, human rights, European law, anti-corruption practices in the USA, Belgium, Japan and Portugal. His expertise and already accumulated professional and academic experience /University of National and World Economy, Southwest University, Bulgarian Academy of Sciences, University of Management/ make him a sought-after expert on the problems of constitutional law in a number of authoritative Bulgarian state institutions - National Assembly, Ombudsman of the Republic of Bulgaria, President of the Republic and others. The list of constitutional cases on which Dr. Tsekov is sought by the Constitutional Court for legal opinion is also impressive. The same can be said about his participation in various scientific national and international projects. I highly appreciate his civic and public policy work, again linked to his expertise in the field of constitutional law. Proof is the non-governmental Institute for Modern Politics created by him and his like-minded experts - a generator of many useful ideas and initiatives for our country. In addition, I find extremely useful his authorship and legislative initiative, which

became the basis of the Law on Religions adopted in 2002 and still in force. His erudition is also evident in the hundreds of media appearances in the electronic and print media, advocating strong pro-European positions. Knowing and using foreign languages (English and Russian) is a great prerequisite for a serious scientific career. I have known Dr. Tsekov for more than 20 years. My personal impressions from my professional and purely human contacts with him are excellent. He knows how to work in a team, has organizational skills and is extremely cooperative. These qualities are extremely necessary for future university teaching.

Scientific indicators

Habilitation work

Dr. Tsekov's research output is impressive. In every competition for an Associate Professor, the leading argument is the habilitation thesis. The monograph submitted by the colleague is "State and Religion: Constitutional Models" (2023). In my capacity as a reviewer for its publication by the publishing house of the Southwestern University, I had plenty of time to review it thoroughly. I can categorically state that the choice of this research topic goes far beyond the scientific contribution necessary for a competition for Associated Professor. For the first time in the Bulgarian scientific literature, Dr. Tsekov hybridized two scientific divisions, which until now no scientist in our country had done. It is a matter of constitutional law and comparative research of religions. The interrelationship or rather the influence of religion on individual constitutional models, and hence on political systems and regimes, rarely falls into the lens of world science. This is the heuristic view of the author. The author has created a neat structure and methodological framework in which he skilfully adheres to the constitutional object of the study. At the same time, he places it in the wider context of scientific concepts systematized and analyzed by him, which treat the issues under consideration in the sphere of philosophy, sociology and political sciences and looks for their constitutional-legal dimension. The extreme relevance of the state-religion relationship in the modern world is beyond any doubt. The observed processes of globalization, migration, religious revival, emergence of new and new religious currents, are changing the religious geography of Europe and the modern world in general. This is accompanied by serious tensions and conflicts both domestically and internationally. These processes require a comprehensive understanding of the constitutional and political realities. From this point of view, the monograph is written on a scale and testifies to the author's erudition and deep knowledge of the issues under consideration. Precise legal language is used, but it is presented in an understandable and engaging way, making the work accessible not only to the specialist audience, but also to a wider range of readers. Structurally, the monograph consists of an introduction, three chapters, a conclusion and a bibliography with a total volume of 226 pages. An

appendix in a volume of 54 pages is added to them, in which selected and translated by the author samples of constitutional texts of the member states of the UN and of the 50 states of the USA are presented in order of reference, which contain the so-called *invocatio Dei* - reference to the divine principle in the constitutions. Also included in this appendix are texts that relate to the constitutional status of world religions such as Christianity, Islam, Buddhism.

The first chapter is entitled "Development of state-religion relations". In it the author analyzes constitutional and legal significance of religion and presents a general overview of the historical developments and its trajectories with regard to the relations of the world religions - Christianity, Islam, Judaism, Hinduism and Buddhism - with the State. The consideration of this matter through the prism of the concept of multi-linear social evolution, which provides an appropriate interpretative framework for the diversity of constitutional state-religion models and the conclusions the author draws on this basis, is an original scientific contribution. The author rightly pays the greatest attention to the development of state-religion relations during the era of medieval and modern constitutionalism in Europe and America, presenting the main historical processes, events and concepts of this period, which determine the content of the state-church relations and of the two main European models for the era: Caesaropapism and Papocesarism. The views on the subject of classic authors from the field of constitutional law such as Robert von Moll, Leon Duguit, Carl Schmidt, Tchicherin, etc. are also presented. Original is the author's approach to place the transformation of the medieval social and constitutional order and the transition to the modern world in the context of Carl Schmitt's thesis on the transformation of *res publica Christiana* into *ius Publicum Europeana*. The analytical framework in question has its significance not only for constitutional law, but also for political science and international law. It is a significant contribution to the constitutional theory that the author makes a comparative analysis of the different socio-political conditions and the role of religion in the two revolutions - the American and the French, which leads to the formation of two different constitutional models of state-religion dichotomy - the American neutralism and the French laicism.

The second chapter of the monograph is entitled "Modern constitutional models". In it, the author analyzes the main scientific views on modernization and secularization through the lens of constitutional law. In an original way, the development of various constitutional models in the modern world is placed in the framework of interesting and current theses and concepts, which the author supports and further argues from a constitutional legal point of view. Such are, for example, the theses and concepts of the transition from modern to postmodern society, related to the collapse of the metanarrative of mutual conditioning of modernization and secularization, proposed by the French philosopher Francois Lyotard, the concept of "multiple modernities" developed by the distinguished Israeli scholar Shmuel Eisenstadt, the thesis of Jürgen Habermas about the post-

secular society, the "deprivatization" of religion by Jose Casanova and a number of others. A merit of the monograph, which is also an important scientific contribution, is that these ideas are not presented only as a narrative, but are analyzed and applied as a complete analytical framework in which the author substantiates his original typology of modern constitutional models of state-religion relations. According to the author, there are three macro-models nowadays: secular, theocratic and atheistic. In my monograph "Foreign Policy and Ideas", I also find three models of interrelationship between religion and foreign policy-object of regulation in the basic law. In essence, the paradigms are the same, but I, as the author, simply give them a different name, namely «radical-theocratic», «traditional-secular» and «lacking». The great merit of Dr. Tsekov's research is that on this basis he also creates derivative micro-models, namely: a) state-confessional, b) positive-secular, c) neutral-secular, d) negative-secular and e) dualistic. It is logical that one can debate on their characteristics. However, this is a bold author's hypothesis, which in itself represents a modeling of the relationship between religion and the constitutional form. In the theocratic and atheistic macro-models, moderate and strict forms are highlighted in the monograph. On this basis, a comparative constitutional review and analysis of a wide range of countries was made, and the author classified them according to the typology of constitutional models proposed by him.

In the third chapter of the habilitation thesis (monograph), important constitutional and legal aspects of state-religion relations in Bulgaria, which have both a scientific and a scientific-applied nature, are examined. Interesting research problems are formulated and a convincing author's argumentation is given about them - it is about the classification of the Bulgarian constitutional model within the framework of the positive-secular model proposed by the author and about the content of the Bulgarian constitutional identity. A critical analysis of key moments in judicial and administrative practice and of the practice of the Court in Strasbourg on the problems of religious confessions in our country is made, recommendations are given for the state policy towards religions, including in the context of Bulgaria's European membership.

The second book «The Constitutional Institute of the State of Emergency» (2022), presented in the list of publications, was published on the basis of the successfully defended dissertation and is also of interest. It is as if it proves the stable theoretical foundation on which the constitutionalist Borislav Tsekov has stepped, hinting at the expansion of the thematic horizons of his research view.

Studies and articles

Dr. Borislav Tsekov has presented two groups of publications that fall into this category. The first is that of the articles that were printed in peer-reviewed journals and were submitted for the purposes of the current competition - three scientific articles from 2017 and 2022. It is about "Modern Constitutional Models of State-Church Relations" (in Contemporary Law, 4/2017), which is a kind of

prelude to writing the habilitation thesis. For "Episodes from the constitutional history of the USA" (in *Studia Iuris*, 2/2017), in which there are particularly contributing analyzes of the genesis of the well-functioning American state mechanism as one of the formed models of world democracy / as a counterpoint to the European continental such, bearing in mind the French model/. The third article presented for the competition "On the foundations of the Bulgarian constitutional model" (in *Studia Iuris*, 2/2022) argues, along with the classical principles of the Constitution, and three main foundations of the Bulgarian constitutional order, which the author defines as national, geopolitical and balanced - warranty. Undoubtedly, the texts suggest an empirical thoroughness, creative innovation, and prognostic instinct characteristic and at the same time mandatory for any scholar in the field of social science. The second group is the publications that are not submitted for the purposes of the competition. At the same time, their list /all 53 titles/ is long enough and should by no means be ignored. In parallel with this, we cannot fail to note the hundreds of articles on current constitutional, legislative and socio-political topics published by Dr. Tsekov in leading Bulgarian daily newspapers.

Citations of Applicant's publications

Colleague Borislav Tsekov meets the requirements of the regulatory framework and National Center for Information and Documentation for holding the academic position of Associate Professor. There is also sufficient number of citations to his scientific publications in peer-reviewed monographs and collective volumes and in peer-reviewed journals. It is worth noting that the candidate for associate professor far exceeds the required 330 points according to the national and additional requirements of SSU for occupying the academic position of "associate professor" and for registration as such in NACID. According to the various criteria, it collects a total of 515 points.

Scientific contributions of the Applicant

In the reference submitted by the candidate, 20 scientific contributions are indicated, which I categorically accept. Without needing to repeat them, I would like to systematize the most essential ones that have already been implicitly noted.

1. A new original scientific division of a multidisciplinary nature is being created, namely - comparative-constitutional religious studies. In this way, it goes beyond the framework of the traditional constitutional law known in Bulgaria. This alone is a sufficient contribution to be awarded with the desired academic position of Assistant Professor.
2. An original author's classification of the relationship religion-constitutional forms is made. Thus, the modeling he laid down as a methodological

approach contains the immanent prognostic ingredient specific to every single scientific heuristic.

3. A comparative legal framework of the relationship of different religions with the state is created. These are Christianity, Islam, Judaism, Hinduism and Buddhism.
4. An extremely thorough analysis of constitutionalism in Europe during the Middle Ages was made from the point of view of the state-religion dichotomy. In this light, a binary constitutional-legal matrix of those formed on the European continent in a different cultural and socio-political context with two ramifications, namely Caesaropapism and Papocaesarism, is outlined.
5. A well-argued analysis of the constitutional model of the Republic of Bulgaria through the prism of the state-religion relationship was made. Dr. Tsekov motivatedly defends the thesis that it should be related to the positive-secular paradigm. In this regard, it is based on the Act on Religions in force since 2002. Through even more convincing details, Dr. Tsekov argues that this constitutional identity of the Republic of Bulgaria is due to the confession of traditional Eastern Orthodoxy, the secular nature of power and the active interaction between the state and the various religious denominations, which are given complete freedom.

Critical notes and recommendations

Dr. Borislav Tsekov is in the prime of his creative powers. He has a long research journey ahead of him. The materials submitted for the competition prove that he has thoroughly mastered the theoretical genesis of constitutional law. I would recommend Dr. Borislav Tsekov to deepen his knowledge in the non-legal scientific fields that are related to hybrid matter, which has become the main object of his research. It is about philosophy, comparative religion, theology and political science. In this regard, within the framework of my own scholarly biases, I would appreciate it if Dr. Tsekov's future scholarly plans included a study dealing with medieval and modern Islamic constitutionalism. The idea is to break the immanent Euro-Christian paradigm of evaluating the binomial state-religion, bearing in mind the reasoning of the Sunnis Moshe ben Maimunid, al-Ghazali, Ibn Khaldun, al-Farabi, Ibn Majah, Ibn Rushd and others. or the Shiites Ahmed al-Naraki, Ali al-Karaki, al-Moqadas al-Ardabili, Ayatollah Muhammad al-Burujjirdi, including Ayatollah Ruhollah Khomeini and others, creators of the unprecedented constitutional legal matrix wilayat al-faqih, the guardianship of the jurist-theologian, functioning to this day present day in the Islamic Republic of Iran.

I would recommend Dr. Tsekov to continue and increase his publications in English, which he has a wonderful command of. The materials he publishes will have an even greater resonance and appreciation when they become available to

a wider specialized international readership. This also has purely pragmatic consequences. In this way, the researcher will increase the citations he will need to cover requirements for a future professorial competition.

Conclusion

On the basis of everything said so far, taking into account the undisputed documented scientific achievements, the accumulated research skills, the professional expertise, the innovative methodological approaches used, the intellectual potential and the language skills of the candidate, as well as the fact that he meets the national and additional requirements for taking up the academic position of "Associate Professor", **I would like to recommend to the colleagues of the scientific jury that we unanimously support the awarding of the academic position of "associate professor" to Assistant, Doctor Borislav Borislavov Tsekov in the professional field 3.6 Law (Constitutional Law) in the competition announced by Southwest University " Neofit Rilski".**

14.09.2023

Prof. Doctor of Science Vladimir Chukov